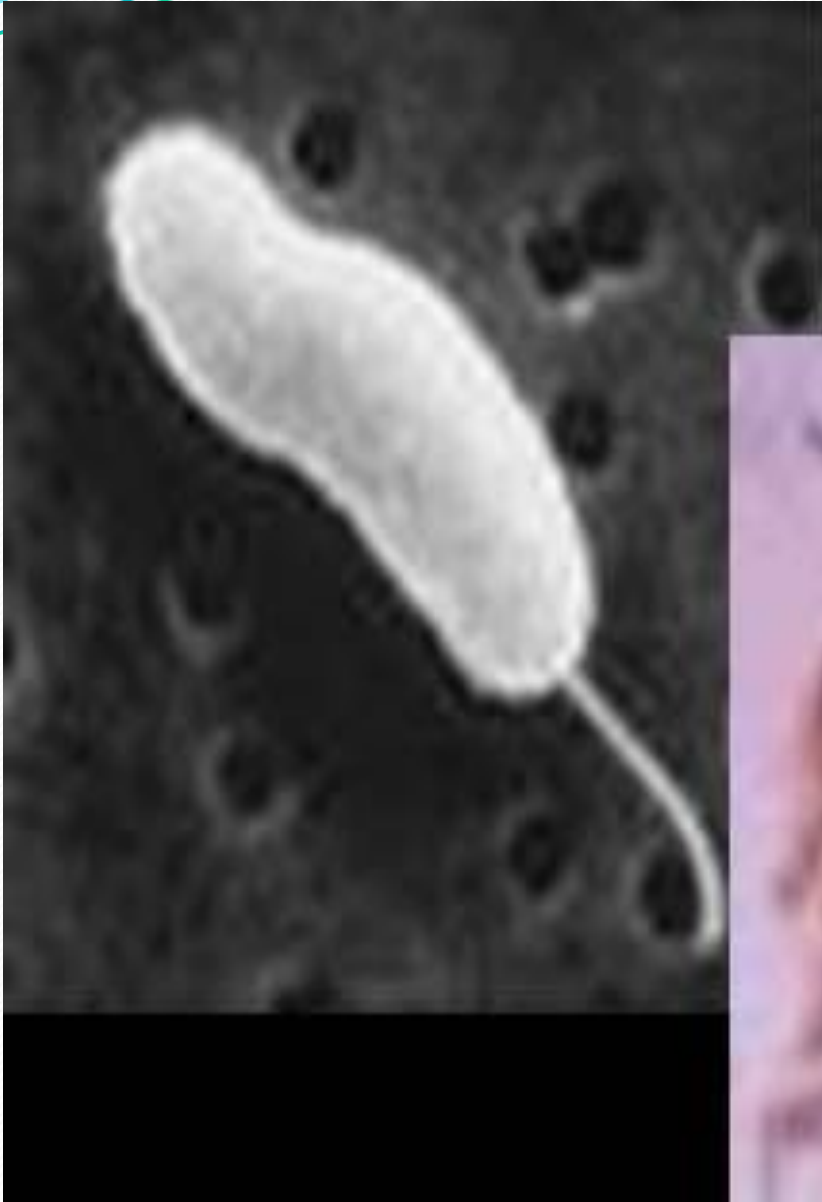

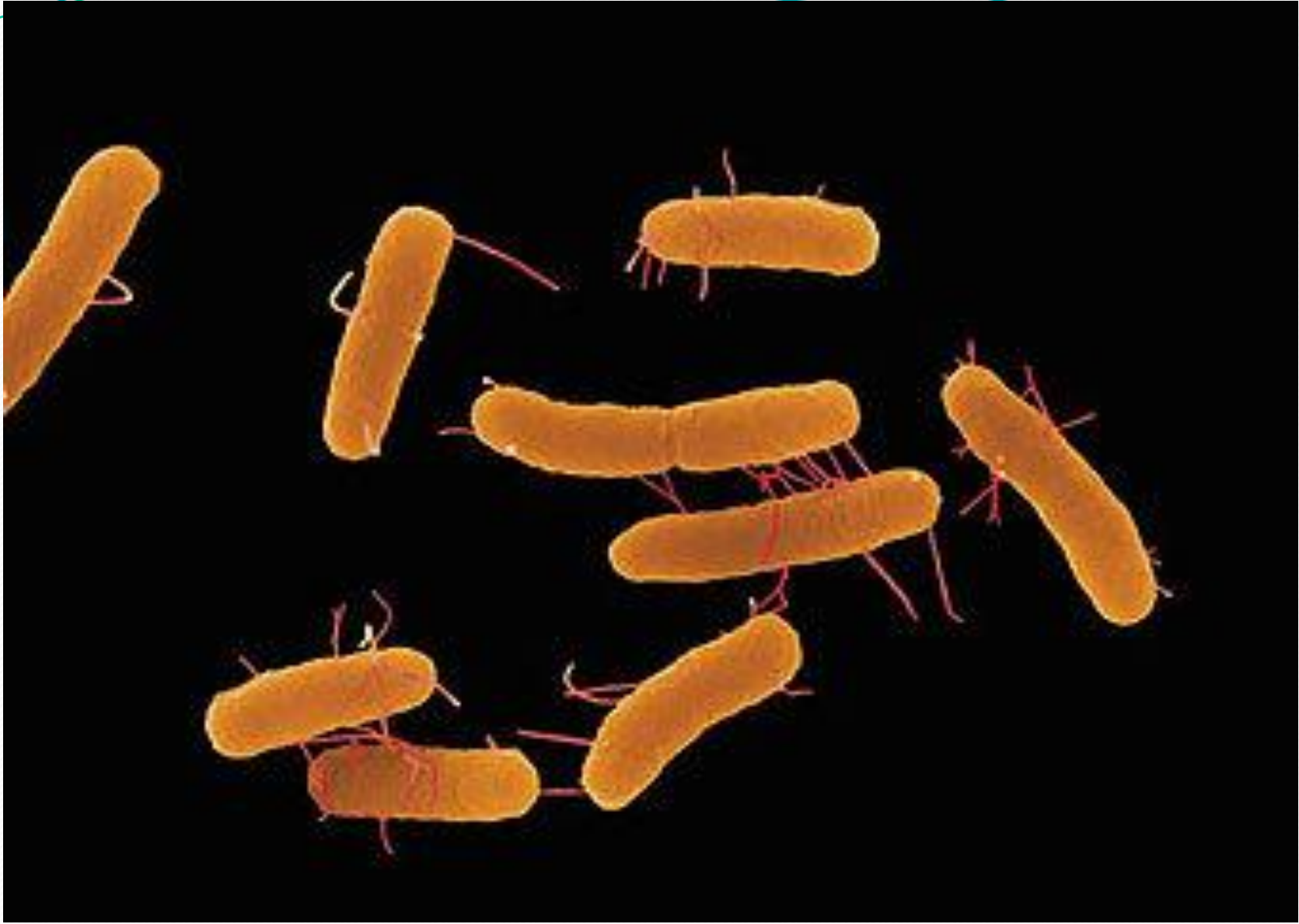
Салмонеллалар

● Іш сүзегі мен А және В парасүзектері-сәйкесінше *Salmonella typhi*, *Salmonella paratyphi*, *Salmonella schottmuelleri* тудыратын жұқпалы аурулар, олардың патогенетикалық және клиникалық белгілері ұқсас, ішектің лимфа жүйесінің зақымдалуымен, айқын интоксикациямен сипатталады. *Salmonella* туыстығының атауы Д. Сальмон есімімен байланысты.

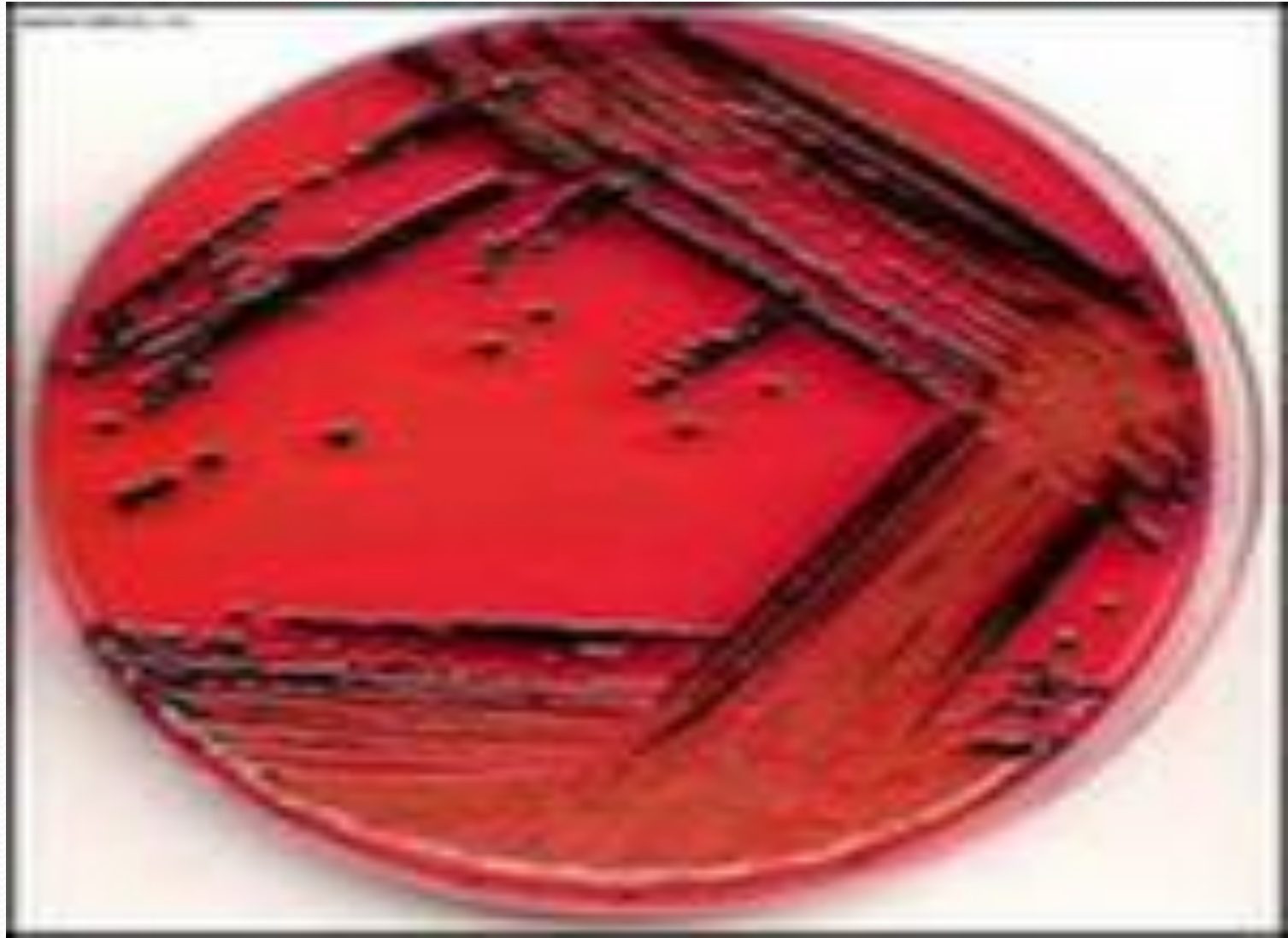
Таксономиясы: Іш сүзегі мен А және В парасүзек қоздырғыштары *Gracilicutes* бөліміне, *Enterobacteriaceae* тұқымдастығына, 2000-нан астам түрлері бар *Salmonella* туыстығына жатады.

- **Морфологиясы мен тинкториалдық қасиеттері.** Салмонеллалар өте ұсақ,грам теріс, ұшы жұмырланған таяқшалар. Жағындыда шашыранды орналасқан. Спора түзбейді, микрокапсуласы бар,перитрихтер.
- **Дақылды өсіру.** Салмонеллалар факультативті анаэробтар. Олар коректік орталарда талғамды емес және 37 С температурада,рН 7,2-7,4 қарапайым орталарда ешбір ерекшеліксіз өсе береді. Элективті орта өт сорпасы болып есептеледі. Іш сүзегіне диагноз қою барысында басқа ішек инфекциялары сияқты Эндо, Левин,висмут-сульфитті агар және т.б. дифференциалды -диагностикалық коректік орталарда қолданылады. Тығыз қоректік орталарда R-және S-колониялар түзеді,сұйық коректік орталарды біркелкі лайландырады.

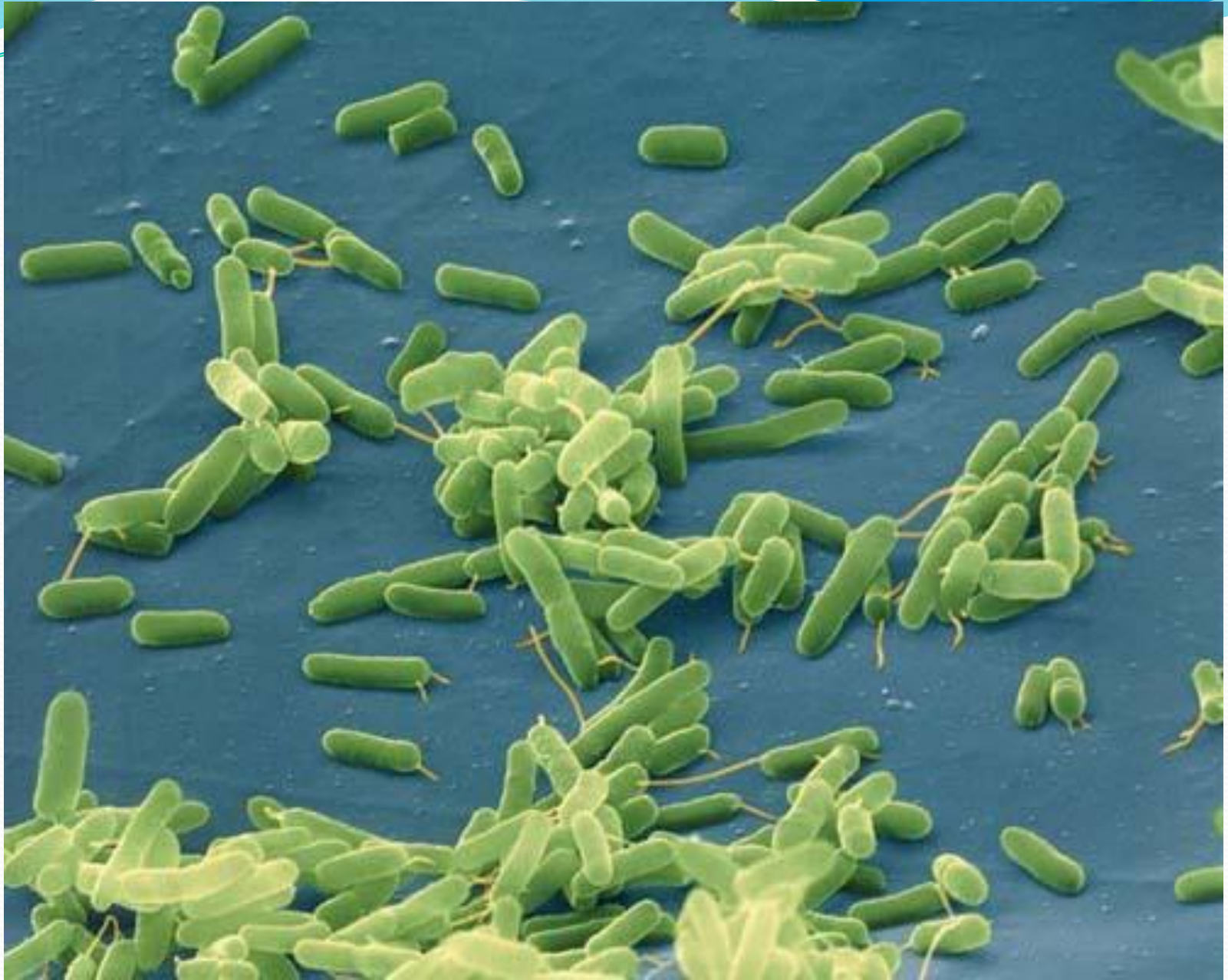

- S – пішінді колониялары орташа көлемді, жылтыр, жартылай мөлдір, көгілдір түсті. *Salmonella schottmuelleri*-дің серологиялық варианты тығыз қоректік ортада өскенде кілегейлі төмпешік түзеді. Науқастан алынған қанды себуге сұйық байыту ортасы – өт сорпасы қолданылады, ал қосымша басқа микрофлорасы бар материалды себуге –селенит сорпасы қолданылады. Лактозасы бар дифференциалды-диагностикалық қоректік орталарда салмонеллалар түссіз колониялар, ал висмут-сульфитті агарда-қап-қара колониялар түзеді.

- **Ферменттік белсенділігі.** Салмонеллалардың биохимиялық белсенділігі айтарлықтай жоғары, бірақ *E.coli*-ға карағанда ферменттер жиынтығы аз, мысалы, лактозаны ыдыратпайды. *S.typhi* белсенділігі парасүзек қоздырғыштарына карағанда төмендеу, ол бірқатар көмірсуларды газ түзбей ыдыратады. Күкірт сутегін түзеді. ал индолды түзбейді.
- **Антигендік құрылымы.** Салмонеллалар бірнеше фракциялардан тұратын О-және Н-антигендерге немесе рецепторларға ие. Әрбір түрінде белгілі бір фракция жиынтығы бар, Ф.Кауфман және П.Уайт салмонеллалардың антигендік құрылымы бойынша жіктелуін ұсынды, оның негізіне О-антигеннің құрылымы кіреді.

- **Топтасқан деп аталатын жалпы О-антиген** рецепторы бар салмонеллалардың барлық түрлері бір топқа біріктірілген. Қазіргі уақытта мұндай топтардың саны –ке жуық. Жіктелуде Н-антигеннің құрылысы да көрсетілген. Салмонеллалардың кейбір түрлері, соның ішінде *S.typhi* беткейлі Vi-антигенге ие бұл бактериялардың фагоцитозға тұрақтылығымен байланысты вируленттік антигені.
- ***Патогендік факторлары.*** Салмонеллалар энтеротропты,нейротропты және пирогенді әсер беретін эндотоксин түзеді. Сыртқы мембрананың ақуызы адгезивтік қасиетті, микрокапсуламен байланысты фагоцитозға тұрақтылығын қамтамасыз етеді.

● **Резистенттілігі.** Салмонеллалар төменгі температураға тұрақты, таза суық суда бір жарым жылға дейін сақталады; бқлме шаңында -80 тәуліктен 550 тәулікке дейін. Ортаның рН диапазоны 4-9 аралығына дейін шыдайды. Салмонеллалар шұжықта -3 ай, тоңазытылған етте және жұмыртқада - бір жылға дейін, жеміс-жидектерде -5-10 тәулік сақталады. Олар тағамдық заттарда тек сақталып қоймай, сонымен қатар көбейеді. Ал дезинфекциялық заттарға, жоғарғы температураға, УК- сәулелерге өте сезімтал. Қолайсыз жағдайда салмонеллалар дақылданбайтын түрге ауысуы мүмкін.

● **Эпидемиологиясы.** Инфекция көзі, жұғу жолдары, патогенез ерекшеліктері және инфекциялық үрдістердің көріністеріне байланысты салмонеллалар тудыратын аурулардың бірнеше түрлерін ажыратады: іш сүзегі мен парасүзектер, салмонеллездік тағамдық астан уланулар, госпиталды салмонеллез. Іш сүзегі мен парасүзектердің көзі ауру адамдар мен оларды тасымалдаушылар болып табылады, антропонозды ауру. Инфекция жұғу механизмі фекальды-оралды. Су арқылы жұғу жолы басым, тағамдық және тұрмыстық-қатынастық жолдармен сиректеу беріледі. Іш сүзегі мен парасүзектер әлемнің түкпір-түкпірінде тіркелетін аурулар. Көбінесе 15 пен 40 жас аралығындағы адамдар ауырады. Ауру көбінесе жаз бен күзде жиілейді.

Питательность кормов и их использование

в животноводстве

Важно отметить, что питательность кормов зависит от многих факторов, таких как качество сырья, условия хранения и обработки. Поэтому необходимо тщательно контролировать качество кормов и их использование в животноводстве.

● **Патогенезі.** Коздырғыштар ауыз арқылы ағзаға түсіп, аш ішекке жетеді, оның лимфа түйіндерінде көбейіп, қанға түседі. Қан ағыны арқылы ағзаның барлық мүшелеріне таралып, паренхиматозды мүшелерге енеді. Бактериялар бұзылғанда интоксикация тудыратын эндотоксин түзеді. Салмонеллалар ұзақ сақталып, тіпті өмір бойы болатын өт қапшығынан, олар аш ішектің сол лимфа түйіндеріне қайта түседі. Салмонелланың қайта түсуінің нәтижесінде қабыну түрінде, содан кейін лимфа түйіндерінің некрозымен бейнеленетін аллергиялық реакция пайда болуы мүмкін. Салмонеллалар ағзадан зәр және нәжіс арқылы шығарылады.

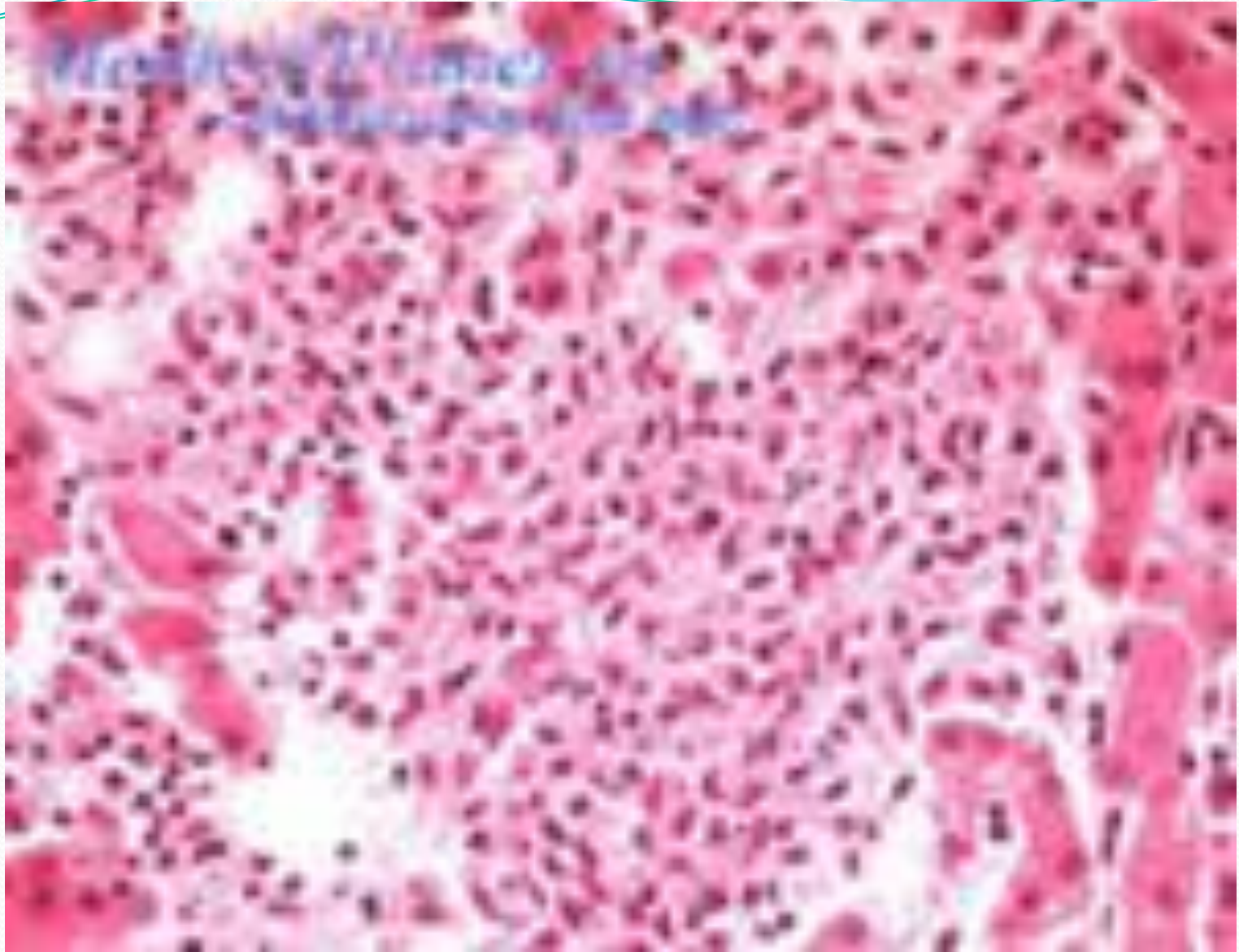

● **Клиникалық белгілері.** Іш сүзегі мен парасүзектердің клиникасы бірдей. Жасырын кезеңі 12-14 күнге дейін созылады. Ауру негізінен дене температурасының жоғарлауымен, әлсіздіктің пайда болуымен, ұйқының бұзылуымен, қалжыраумен, тәбеттің төмендеуімен белгіленеді. Іш сүзек үшін ақыл естің ауысуы, сандырақтау, бөртпенің пайда болуы тән. Аурудың ауыр асқынулары перитонит, аш ішектің лимфа түйіндерінің некрозы нәтижесіндегі ішектік қан кету болып табылады.

● **Иммунитеті.** Аурудан кейін тұрақты және ұзақ мерзімді иммунитет пайда болады.

● **Микробиологиялық диагностикасы.**

Зерттелетін материя ретінде қан, құсық, асқазанның шайынды суы, зәр, нәжіс алынады. Диагноз қоюдың негізгі түрі- қоздырғыштан бөлінген таза дақылының түрішілік идентификациясымен аяқталатын, фаговарын анықтайтын бактериологиялық әдіс болып табылады. Бөлінген дақылдарды идентификациялау үшін диагностикалық О-және Н- сарысулардың толық жинағы қажет. Сонымен қатар, қосымша маңыздылығы бар серологиялық әдіс те қолданылады - Видадь агглютинациялық реакциясы, ЖГАР

A micrograph showing numerous small, oval-shaped spores of Microsporidia. The spores are light brown or tan in color and are scattered across a yellowish background. Some spores are in focus, showing their characteristic shape and size. The text "Medical Planet .in" and "Amichandra Chitambar" is overlaid on the bottom right of the image.

Medical Planet .in
Amichandra Chitambar

Fig. 1.50. Microsporidia spores, *Capnocytophaga* sp. (Erythro)

- **Емдеуі.** Антибиотиктер тағайындалады. Сонымен бірге иммуынды антибиотикотерапия да қолданылады.
- **Сақтандыруы.** Алдын –алу үшін санитарлық-гигиеналық іс шаралар жүргізіледі. Сонымен қатар эпидемиологиялық жағдайы нашар аймақтарда вакцинация жүргізіледі. Іш сүзектері химиялық және Vi-антигенмен байытылған іш сүзекті спиртті вакцинация қолданылады. Инфекцияның ошағында жедел алдын алу мақсатында іш сүзекті бактериофаг пайдаланылады.

Назарларыңызға рахмет

